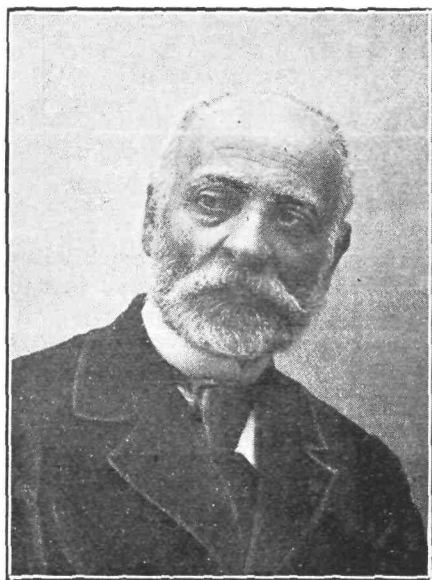

Κ. Βολανάκης

λυσε τὰ πάντα, ὡς καὶ τὸν δι' ἡλεκτρικοῦ φωτισμὸν τῆς πόλεως.

Τὸ κράτος συντηρεῖ καὶ ἰδιαιτέρην καλλιτεχνικὴν σχολὴν ἣτις εἶνε ἡ ἀρχαιοτέρη τῆς Ἰταλίας καὶ μία ἀπὸ τὰς διατηρουμένας ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴν κυβέρνησιν. Αἱ ἄλλαι τρεῖς σχολαὶ εἶνε ἡ τῆς Ρώμης (St. Luca), ἡ τῆς Φλωρεντίας καὶ ἡ τοῦ Μιλάνου. Ἐν τῇ καλλιτεχνικῇ σχολῇ τῆς Κορρόρας διδάσκειται ἡ πλαστικὴ καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, πρωτίστως ὅμως ἡ πλαστικογλυπτικὴ. Οἱ ἐν αὐτῇ μαθηταὶ ἐργάζονται τὴν ἡμίσειαν ἡμέραν εἰς τὰ ἐργαστήρια τῆς μαρμαρογλυπτικῆς καὶ τοιοιτοτρόπως κερδίζουν συγχρόνως τὸ ψωμί των. Εἶνε δὲ ἀπλοῦστατοι νέοι, ματριόφρονες καὶ ὑπερφανεύονται μόνον διὰ τὸ πολῦτιμον προϊόν των καὶ διὰ μερικοὺς γλύπτας οὓς ἐγέννησεν ὁ τόπος των. Ἡ σχολὴ δίδει ἐν βραβεῖον κατὰ τριετίαν καὶ τοιοιτοτρόπως ὁ ἐκλεκτὸς δύναται νὰ σπουδάσῃ καὶ νὰ περιηγηθῇ ἄλλους τόπους. Ὁ ἐκπεσὺς τῶν μαθητῶν τοῦ ἑλληνικοῦ Πολυτεχνείου καὶ ἡ ἡμιμάθεια αὐτῶν εἰς τὸ πρακτικὸν μέρος τῆς τέχνης κάμνει αὐτοὺς δυστυχεῖς καὶ θὰ εἶνε καλὸν νὰ ληφθῇ ἐν μέτρον ἀπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Πολυτεχνείου ἢ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ τόπου μὴς διὰ νὰ μὴ χάνωνται μὲ τὰς ὑψηλὰς ιδέας των καὶ ἀλλάσσουν μετὰ ἐπιτακτῇ σπουδῇ ἐν τῷ Πολυτεχνεῖῳ τὴν γλυπτικὴν μὲ ἐπαγγέλμα ὅπως ἀσχετον πρὸς αὐτήν. Ἐγνώρισα πρῶτον συμμαθητάς μου ἑλληνας οἱ ὅποιοι ἀφοῦ διήνυσαν ἐπὶ ἔτη εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον Ἀθηνῶν ἔγιναν κατόπιν καπελάδες, ἀμαξάδες καὶ μπακάληδες, ἐνθ' ἂν ἐμάνθανον τὴν μαρμαρογλυπτικὴν, ὅθ' ἔμενον εἰς τὸ αὐτὸ στάδιον τῆς τέχνης, καὶ θὰ ἦσαν εἰς θέσιν νὰ βοηθήσιν τὸν πραγματικὸν καλλιτέχνην εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων του. Ὁ μακαρίτης ὁ Δρόσης ἔφερνεν Ἰταλὸν καὶ Ἰταλὸς ἐξετέλεσε τὰ περισσώτερα ἔργα τῆς Ἑλλάδος· οὐδέποτε ἐσκέφθη κανεὶς νὰ μορφώσῃ μαρμαρογλύπτas τελείους καὶ τὸ λέγω τοῦτο μετὰ λύπης μου. Νομίζω ὅτι οἱ μόνοι

ἐκ τῶν δυναμένων νὰ μάθουν κατὰ τι εἶνε τὰ μικρὰ παιδιὰ τῶν μαρμαράδων καὶ ἰδίως ὅσα ἔρχονται ἀπὸ τὴν Τήνον ἢ καὶ ἀπὸ ἄλλο μέρος καὶ γίνονται μαθηταὶ εἰς τοῦ μαρμαρογλύπτas τῶν Ἀθηνῶν. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ παιδιὰ, τὰ εὐφρόστερα πρέπει νὰ προστατεύτῃ ἡ καλλιτεχνικὴ σχολή· ἀπὸ αὐτὰ θὰ ἀναφανῇ ποτε κανεὶς μεγάλος καλλιτέχνης. Εἰς τὰ παιδιὰ τῶν μαρμαράδων ὑπάρχει παρὰ δόσεις οἰκογενειακῆς, ἐνθ' ἡμερικοὶ νέοι οἱ ἑποιοὶ δὲν εἶδον ποτέ των μάρμαρα καὶ ξιύρουν ζωγραφικὴν, γλυπτικὴν καὶ κορμπασμέν, οἱ τοιοῦτοι δὲν ἔμαθον τίποτε καὶ οὔτε θὰ μάθουν δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου μεγάλη πράγματα, ἐὰν δὲν ἔχουν φυσικὴν ἰδιοφυίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἰδιοφυΐα εἶνε σπάνιον πρᾶγμα, διὰ τοῦτο εἶνε εἰς τὴν Ἑλλάδα σπάνιοι οἱ καλλιτέχναι.

ΛΑΖΑΡΟΣ ΣΧΟΧΣ

ΠΟΙΗΤΙΚΟΝ ΑΓΩΝΙΣΜΑ ΤΗΣ “ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ,” ΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΠΕΒΛΗΘΗΣΑΝ ἐν ὄλῳ 27 ποιήματα, ἀνήκοντα εἰς 12 ποιητάς. Ἡ ἐπιτροπὴ αἰσθάνεται νάποιν ἀνακούφισιν πρὸ τοῦ σχετικῶς ὀλιγαριθμοῦ τῶν νεαρῶν ὑποψηφίων ἱππέων τοῦ Πηγάσου, οἱ ὅποιοι ἀφθονοῦν ἐν Ἑλλάδι, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἐπικράτειαν. Ἐκ τῶν ὑποβαλόντων ποιήματα ἀποκλείονται οἱ 1)

1) *Ἀεὶ ἀριστεύειν*, 2) *Κοδάχ*, 3) *Χαρμόλαος* (;) 4) *Μαλλιαρὸς* 5) *Μνημοσύνη*, καὶ 6) *Βάρδος τοῦ Ἐρωτα*. ὡς ἀσυνεπεῖς πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ ἀγωνίσματος. Ὡστε ὑπολείπονται πρὸς συναγωνισμὸν 6. Οἱ ἐξῆς: 1) *Ὀρειώδης αἰθὴρ* 2) *Ψυχὴ*, 3) *Δορελάν*, 4) *Jota Navarra* 5) *Ἀχιλλεὺς Μοροζίνης*, 6) *Σελίδες ἀπὸ τὰ “Ἀλγη” μου*.

Αἱ *Σελίδες ἀπὸ τὰ “Ἀλγη”*, εἶνε σελίδες κατωτέραι πάσης κρίσεως. Ὁ στιχουργὸς στερεῖται πάσης ἐμπνεύσεως, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν στίχον εἶνε λίαν ἀτυχής. Ἰδοὺ ἐν ἀστεῖον ἀπόγευμα τῆς ποιητικῆς του παιδείας:

*Ἦθελα νᾶμωνα σταυρὸς νὰ μ' ἔχῃς σιὸ λαμό
τῆς ἐκ γρανίτου σου καρδιάς ν' ἀκούω τὸν παλμό.
Ἦθελα νᾶμουν θάλασσα γαλήνη νὰ σοῦ κάνω
σ' ἂν ἔρχεσαι νὰ κολυμᾷς γὰ νὰ σὲ περιβᾶνω
καὶ νὰ φιλῶ τὰ κάλλη σου τ' ἀσπρὸ χοιρινισμένα*

Ἄλλο καὶ τὸ *Φθινοπωρινὸν ἄνθος* καὶ τὸ *Στὸν χρόνον* καὶ τὸ *Εἰς Λεύκωμα φίλου* εἶνε δυστυχῶς γνήσια ἀδελφία τοῦ παρατεθέντος *Ἦθελα*.

Ὁ *Ὀρειώδης αἰθὴρ* εἶνε πρωτόπαιρος εἰς τὴν στιχουργίαν. Τὰ ποιήματά του ὅπως παιδικὰ. Τοῦ *Μᾶν* τὸ γρόμα ἡμποροῦσε νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα.

Ὁ Jota Navarra ὑποβάλλει ἐν ποίημα: *Στὸ ἄστρο*. Καρμίκ πρωτοτυπία. Ἔχουν λεχθῇ τασάκις ὅσα γράφει! . . .

Ὁ *Αχιλλεύς Μοροζίνης* εἶνε χωρὶς ποητής. Ἀλλ' ἡ προκήρυξις ἀφορᾷ λυρικὸν ποίημα. Συνεπὶ δὲν δύνανται νὰ ληθῶσιν ὑπ' ὄψει οἱ στίχοι του.

Ἡ *Λορελίνη* εἶνε προσκυνῶς δεσποινίς. Ὁ χαρκτηρ τῆς γραφῆς ὁ ἀριστοκρατικώτατος, ὁ πολυτελής καὶ ἀρωματισμένος φάκελλος, προδίδουν μίαν εὐαίσθητον καὶ ποιητικὴν ψυχὴν. μίαν καλαισθησίαν. Καὶ ταύτην ἀνευρίσκουμεν ὅπωςδὴποτε εἰς τὸ ποίημά της: «*Δὲν πρέπει ν' ἀγαπῶ περὶ...*» Ἀλλ' ἡ καλαισθησία δὲν αἰρεται ἀτυχῶς μέχρι τοῦ ὑψηλοῦ. Ἡ κομψότης τοῦ στίχου δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ κοποῦν φύλλα δάφνης καὶ νὰ στεφανώσουν τὴν κομὴν της. Ἐρωτᾷ ἡ Λορελίνη τὸ φεγγάρι καὶ ταστέρια, τὰ ἀργυρὰ νερὰ τῆς λίμνης καὶ τὴν πεισματάρη θάλασσαν, καὶ τὰ πουλάκια. Καὶ ὅλα μὲ κάποιαν κακεντρεχίαν τῆς λέγουν ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀγαπᾷ. Καὶ ἐξακολουθεῖ μελαγχολικώτατα:

Καὶ ἡ καρδιά μου ἡ πονεμένη
Ποῦχει στὰ βάθη της πόνον, πικρὸ
Κι' αὐτὴ μοῦ εἶπε ρογοκοιτωπῶντας
Ὅτι δὲν πρέπει περὶ ν' ἀγαπῶ.

Λοιπὸν ἄριστον, φτωχὴ καρδιά μου
Τί θέλεις τώρα περὶ νὰ κιντῇς;
Νύχτωσε, ἔβουσαν τὰ ὄνειρά σου
Ἀφοῦ δὲν πρέπει περὶ ν' ἀγαπᾷς.

Ἡ *Ψυχὴ*, δεσποινίς καὶ αὐτὴ ἀναμυθῶς — ἡ γραφολογία παίζει, βλέπετε, μεγάλον ρόλον εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς — εἶνε ἡ σχετικῶς ὑπερτέρα ποιητικὴ ἀντίληψις, ἐξ ὅλων τῶν ἀγωνισθέντων. Ὑπέβαλε δύο ποιήματα. Τοὺς «*Ἰόθους*» καὶ τοὺς «*Στίχους*». Φαίνεται ἔμπειρος τῆς στιχογραφίας καὶ εὐμοιροῦτα εἰληκρινοῦς αἰσθηματος. Οἱ στίχοι τῆς ἡρεμοί, στεροῦνται πρωτοτυπίας, προδίδουν ὅμως ψυχὴν πολλὰ παθοῦσαν. Ἡ ἀδυναμία τῶν ἄλλων ποιημάτων καθιστᾷ τὰ ἰδικά της ἄξια προσοχῆς καὶ ἐκτιμήσεως.

* *

Ἡ ἐπιτροπὴ πρὸ τῆς πτωχείας τῶν διαγωνισθέντων, λυπεῖται ὅτι δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν ν' ἀπονείμῃ βραβεῖον. Ἐν τούτοις ἀπονείμει ὁλοψήφως τὸν πρῶτον καὶ μόνον ἔπαινον εἰς τὰ δύο ποιήματα τῆς *Ψυχῆς*.

Καὶ συγχαίρει μὲν αὐτήν, μετ' ἀπορίας ὅμως ἡ ἐπιτροπὴ εὐρέθη πρὸ ἐνός ὑστερογράφου, ἡ μάλλον τελεσιγράφου τῆς *Ψυχῆς*. Ἐάν—γράφει—τὰ ποιήματά της εἶχον τὴ καλὴ τύχη νὰ ἐπαινεθοῦν μόνον, παρακαλεῖ νὰ μὴ δημοσιευθοῦν, ἀλλὰ νὰ σχισθοῦν χωρὶς ἡ ἐπιτροπὴ νὰ δῇ ποῖος εἶνε ὁ στιχογράφος (Σημ. *Ἐπιτρ.* Καὶ διατὶ ἔχι: ἡ) θὰ τὸ ζωστῇ μεγάλη χάρις).

Ἡ ἐπιτροπὴ λυπεῖται διὰ τὴν σκληρὰν ἀπαγόρευσιν, προσερχομένην μάλιστα ἀπὸ μίαν ποιήτριαν, ἣν οἱ στίχοι της δεικνύουν πολὺ ἄδραν. Διὰ

νὰ μὴ ὑπάρξῃ ὅμως ἀμφιβολία ἐκ μέρους τῶν ἄλλων ἀγωνισθέντων περὶ τῆς ἀπέναντί των ὑπεροχῆς τῶν ἐπαινεθέντων ποιημάτων καὶ πρὸς πληρωσιν ρητοῦ ὅρου τοῦ ἀγωνίσματος, παραθέτομεν ἀπρότερα τὰ ποιήματα, ζητοῦντες συγγνώμην ἀπὸ τὸν ποιητὴν (ἡ ἀπὸ τὴν ποιήτριαν) διὰ τὴν μὴ ἀποδοχὴν τῆς παρακλήσεώς του. Ὡς πρὸς τὸ πραγματικὸν ὅμως ὄνομα, τὴν θέλησιν τῆς *Ψυχῆς* ἡ ἐπιτροπὴ ἐσεβάσθη, διὸ καὶ ἐνώπιον τῶν μελῶν αὐτῆς ὁ φάκελλος ὁ περιέχων τὸ ὄνομα ἐσχίσθη εἰς ἅπειρα τεμύχια, παραδοθέντα εἰς τὸν ἄνεμον, ὅστις ἀτυχῶς μὲν ἐπνεεώσα νὰ συνεμερίζετο καὶ αὐτὸς τὴν στενοχωρίαν τῆς Ἑλληνοδόκου ἐπιτροπῆς.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 4 Δεκεμβρίου 1902.

ΣΤΕΦ. ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ
Ι. Π. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ
Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΕΠΑΙΝΕΘΕΝΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΠΟΘΟΙ

Τ' ἄσπρα τὰ πουλάκια πέταξαν μιὰ μέρα
Στὰ πυκνά τὰ δένδρα μὲ τρελλὴ καρδιά.
Τ' ἄσπρα τὰ πουλάκια πέταξαν μιὰ μέρα,
Τὴ φωνὴ νὰ στήσουν 'στὰ χλωρὰ κλαδιά.

Μά, κακὴ τοὺς μοῖρα, βρέθηκαν δυὸ χέρια
Μ' ἀπονιὰ 'σκορπίσαν τὰ τρελλὰ πουλιά,
Κι' ἔταν πῆρε ἡ νύχτα, ἔδειχναν τ' ἀστέρια
Στὸ στενὸ τὸ δρόμο, αἶμα καὶ φτερά.

Κ' οἱ λευκοὶ μου πόθοι—ἄσπρα περιστέρια—
Πέταξαν σὲ χώρα, χώρα μυστικὴ
Μά, κακὴ τοὺς μοῖρα, βρέθηκαν δυὸ χέρια
Καὶ τοὺς διασκορπίσαν μ' ἀπονη καρδιά.

Κι' ἔταν πῆρε ἡ νύχτα, ὁ ἀποσπερίτης
Στὴν Ἰτιά τὴ μαύρην ἔδειχνε θαμπά,
Δίπλα 'στὸ σπασμένο πράσινο κλαρί της.
'Ἀπ' τοὺς ἄσπρους πόθους, αἶμα καὶ φτερά.

★

ΣΤΙΧΟΙ

Σάν λούλουδα θλιμμένα, ποῦ σαλεύουνε
Στὸ φύσημα τὸ ἡμερο τ' ἀγέρα,
Σάν λούλουδα ποῦ ἔρημά σαλεύουνε,
Στοῦ τάφου τῆς σχισμάδες θλιδερά,

Καὶ οἱ στίχοι μου ἀνάερα λιγύζουνε
Στὸ φύσημα τὸ ἡμερο τοῦ πόνου,
Κ' οἱ στίχοι μου 'ς τὸν τάφο θὰ λιγύσουνε,
Ποῦ μ' ἀνοιξε ἡ μαύρη συμφορά.

ΨΥΧΗ

